

Blz. 2	De vereniging
Blz. 3	Kerstwandeling naar het Beesels Broek
Blz. 3	Spek uw clubkas sponsoractie
Blz. 3	Oproep
Blz. 4	Jaarprogramma Maas- en Swalmdal en MHVS 2010
Blz. 4	Wandelingen Swalmdalgidsen 2010
Blz. 5	Themarondleidingen 2010 werkgroep Dorpsgidsen Beesel
Blz. 5	Open Monumentendag 2009
Blz. 6	Kroniek van Swalmen, juli, augustus en september 2009
Blz. 8	Uit de oude doos
Blz. 9	Van hot nao haar door 't Zjwaams Waordebook (15)
Blz. 10	Over elfenbankjes, eekhoorntjesbrood en heksenboter
Blz. 13	Uit en thuis
Blz. 13	Vogelvlucht
Blz. 14	Uit het leven van onze voorouders
Blz. 15	Herfst
Blz. 17	Het 115 jaar oude wegkruis van Geloo/Belfeld gerestaureerd
Blz. 19	Afstand nemen
Blz. 19	Een leerzame fietstocht op het munitiedepot
Blz. 22	Een avonturier in de 18e eeuw in Beesel
Blz. 25	Graeterhof
Blz. 26	Wandeling in de nacht van de nacht op zaterdag 24 oktober 2009
Blz. 27	Een avond op de Asseltse plassen

Foto's aangeleverd door:

Hans Simons	blz. 6,10,11,15,16,20,25,26,28
Archief MHVS	blz. 3
Archief HVMS	blz. 5
Archief Sjra Vintcent	blz. 8
Frans Geerlings	blz. 20
Gerry Nijssen	blz. 7,24
Joop Cromptoets	blz. 7
Cris Vries	blz. 7,19
Jan Coopmans	blz. 17,18
Cheryl Richter	blz. 2
Charles Konings	blz. 25
Herm Geraedts	blz. 27,28

Het jaar is alweer bijna voorbij. Het zit nog vers in mijn geheugen dat ik de eerste aanslagen op het toetsenbord maakte voor de vorige nieuwjaarswens. Het jaar gaat snel, de tijd vliegt. Wat was 2009 voor een jaar. Dit schrijvende in november kom je al snel bij de val van de muur in Berlijn, in november 20 jaar geleden. De val van de muur wordt al snel gekoppeld aan het begrip vrijheid. Als ik het begrip vrijheid hoor, komt gelijk het riedeltje in mijn hoofd vrijheid, gelijkheid, broederschap. Al is het dan volgend jaar 65 jaar geleden dat Nederland bevrijd is, waar wij als MHVS zeker aandacht aan zullen

schikken, de bevrijding van het communisme, waarmee de val van de Berlijnse muur in verband wordt gebracht, zit bij velen verser in het geheugen als een moment van bevrijding. Kort na de val van de Berlijnse muur hoorde je veel dat dit het echte bewijs is dat alleen het kapitalisme de staatsvorm is die kan overleven. Dat dit erg kortzichtig gedacht is, is nu wel bewezen door de kredietcrisis. Echter de wetenschap dat het ene systeem niet goed is voor de menselijke vrijheid of het vrijheidsgevoel, maakt nog lang niet dat het andere dan automatisch goed is. Toch lijkt dat in veel gevallen de denkwijze die wij hanteren: je bent voor of je bent tegen, het is wit of het is zwart alsof er geen tussenweg meer is om de hedendaagse dagelijkse beslommeringen te bekijken. Vindt er überhaupt nog discussie plaats in Nederland, in de samenleving, in de politiek of waar dan ook. Wij vergaderen heel wat af, of het nu bij de kaartclub, de sportvereniging, in de politiek is of gewoon een gesprek op straat, er wordt met een vaste regelmaat met elkaar van gedachten gewisseld. Echter het befaamde Nederlandse poldermodel is volgens mij verder weg dan ooit. Nog voordat de discussie plaatsvindt, gooien de partijen hun standpunten op tafel. Kun je dan nog wel, zonder gezichtsverlies, terugkomen op je standpunten of mening na een goede overtuiging door je medeburger, of zijn wij zo overtuigd van ons eigen gelijk

dat wij deze discussie niet meer nodig achten.

"De mondige burger is als een schreeuwende in de woestijn, zolang de toehoorder hem of haar aanhoort vanuit zijn eigen gedachten." Zijn wij niet in een te zeer complexe samenleving beland. Worden wij niet 'doodgegooid' met informatie via krant, televisie en niet te vergeten internet. Kunnen wij dit nog allemaal behappen. Nee, dat kunnen wij niet. Internet bevat de informatie van alle knappe koppen in de hele wereld. Dat kunnen wij nooit allemaal in onze eigen kop krijgen. Wij moeten keuzes maken.

Net zoals wij dat elke dag in de winkel moeten doen, kiezen tussen de tien soorten hagelslag of twintig soorten jam het liefst van acht verschillende merken. Steeds meer zenders op tv, ziektekostenverzekeringen die nauwelijks van elkaar verschillen, telefoonabonnementen, aanbieders van gas en elektra die allemaal goedkoper zijn dan hun concurrent. Hoeveel schaarse vrije tijd besteden wij niet aan het uitzoeken van de prijsverschillen tussen al deze 'aanbiedingen'. Heerlijk toch die keuzevrijheid die wij hebben; dat moet toch een gigantisch gevoel van vrijheid geven. De schaarse vrije tijd, onze vrijheid, laten wij ons afnemen. Door anderen laten wij bepalen wat wij in onze vrije tijd moeten doen, continu keuzes maken. Dat hebben die aanbieders toch mooi voor elkaar gekregen en ze geven ons ook nog het gevoel dat wij er financieel beter van worden. De kredietcrisis heeft laten zien wie er financieel beter van werden. Aan het eind van dit jaar zullen wij wel weer de competitie krijgen wie de hoogste bonus kan geven, want het gaat weer de goede kant op. Machteloos kunnen wij toekijken. Onze stem laten horen, niet door te schreeuwen of te schelden maar inderdaad door keuzes te maken. Zelf bepalen wat je nodig hebt, vraaggestuurd en niet door het aanbod laten bepalen wat je nodig hebt. Met de wetenschap van morgen is het vandaag gemakkelijk kiezen.

Vrijheid is niet doen wat je wil, maar niet doen wat je niet wil.

Beste wensen voor het nieuwe jaar
Toine Wuts, voorzitter MHVS

KERSTWANDELING

De kerstwandeling, die georganiseerd wordt door beide verenigingen op 26 december 2009, zal gaan door het Beesels Broek. Vertrek om 14.00 uur bij café Sjtienne Nelke, Hagelkruis 13 te Swalmen. Houd deze datum alvast vrij in uw agenda en wandel allemaal gezellig mee! Nadere publicatie volgt te zijner tijd via 't Zjwaemke en het Gazetje.

SPEK UW CLUBKAS SPONSORACTIE

Supermarkt PLUS in Reuver houdt dit jaar voor de derde keer een sponsoractie waarbij de verenigingen hun financiën kunnen versterken onder de naam 'Spek uw clubkas sponsoractie'. Vorig jaar hebben we hiermee € 136,- verzameld. Ook nu weer hebben we ons als vereniging ingeschreven.

De actie werkt heel simpel. Doe uw boodschappen (groot en klein) bij PLUS op Pastoor Vranckenlaan 18a in Reuver en laat uw kassabon voorzien van de speciale Plus Sponsor 2009 stempel. Gooi deze gestempelde kassabonnen vervolgens in de speciale inleverton in de verenigingsruimte. Wekelijks wordt deze ton leeggehaald en het aantal bonnen geteld. Ook kunt u de bonnen in een envelop doen met de naam van de heemkundevereniging er op en op Rijksweg 10 te Reuver of Wildenkamp 36 in de bus doen.

Supermarkt PLUS keert van de totaalwaarde van deze kassabonnen maar liefst 2% uit aan onze verenigingskas. De actie start op maandag 23 november 2009 en loopt 12 weken d.w.z. t/m zaterdag 13 februari 2010.

Het moet voor onze vereniging mogelijk zijn de nodige pecunia's extra in onze clubkas te doen stromen..

Natuurlijk kunt u ook in uw eigen omgeving familie en/of vrienden en bekenden vragen om mee te sparen. Dat zal het uiteindelijke resultaat alleen nog beter maken. Dus doe mee aan deze 'Spek uw clubkas Sponsoractie'!

Wij hopen en rekenen op uw steun om deze actie voor onze vereniging tot een megasucces te maken.

Bestuur Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal

OPROEP

De werkgroep geschiedenis van de MHVS houdt zich o.a. bezig met het verzamelen van oude schoolfoto's. Met name foto's waarop de leerlingen duidelijk in schoolbanken zitten worden gezocht. Wie heeft er nog een dergelijke foto en vindt het goed dat we die kopiëren? Graag contact opnemen met de werkgroep op dinsdagavond op Stationsstraat 15 of telefonisch met een van de redactieleden.

Werkgroep geschiedenis MHVS

Nog op zoek naar een leuk cadeautje?

Bij de MHVS en in de boekhandel zijn nog te koop:

- 't Zjwaams Waordebook - € 30,-
- Gedichtenbundel 'Óm ós haer' - € 19,50

JAARPROGRAMMA 2009 - 2010

Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal en Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen

(onder voorbehoud, nadere publicaties in 't Zjwaemke en 't Gazetje)

17 december 2009	Lezing over gebrandschilderde ramen (gezamenlijke activiteit)
26 december	Kerstwandeling door het Beesels Broek (gezamenlijke activiteit)
februari 2010	Lezing Heraldiek (Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen)
26 februari	Jaarvergadering Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen
maart	Verkiezingsdebat (Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen)
10 maart	Jaarvergadering Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal
april	Lezing Tweede Wereldoorlog in het kader van 65 jaar bevrijding (Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen)
mei	Hemelvaartsdagfietstocht (gezamenlijke activiteit)
juni	Lezing duurzaamheid of kano-excursie Asselt (Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen)
juni	Excursie tuinen kasteel Hillenraad
juli	Wandeling beschermd dorpsgezicht Asselt (Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen)
augustus	Tour de Pommes, fietstocht hoogstamfruitbomen (Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen)
september	Open Monumentendag
september	Weekendexcursie Natuurwerkgroep (Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen)
oktober	Wandeling Nacht van de Nacht (gezamenlijke activiteit)
november	Cursus Zjwaams (Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen)
14 november	Genealogische contactdag (Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal)
26 december	Kerstwandeling (gezamenlijke activiteit)

En verder..... het programma kan nog worden aangepast. Verder staan er (onder voorbehoud) enkele kleine excursies op het programma. Te zijner tijd komen we hier op terug.

WANDELINGEN SWALMDALGIDSEN 2010

(deze wandelingen worden georganiseerd door Staatsbosbeheer en zijn niet gratis, nadere publicaties in 't Zjwaemke en 't Gazetje)

Zondag 27 december 2009

Winterwandeling in het Groenewoud met na afloop warme chocomel, duur 2,5 uur, vertrek om 14.00 uur bij café de Bos, Bosstraat 115 te Swalmen

Zondag 31 januari 2010

(Net niet meer) vollemaandwandeling in het Swalmdal, duur 2 uur, vertrek om 19.00 uur bij café de Bos, Bosstraat 115 te Swalmen

Zondag 28 februari

Vollemaandwandeling in het Swalmdal, duur 2 uur, vertrek om 20.00 uur bij café Aan de Grens, Bosstraat 126A te Swalmen

Zondag 11 april

Dagwandeling rondje Swalmen, duur 6,5 uur, vertrek om 09.30 uur bij café de Bos, Bosstraat 115 te Swalmen

Zondag 25 april

Voorjaar in het Beesels Broek, duur 2 uur, vertrek om 14.00 uur vanaf hoek Eikenbroeklaan-Schoolbroek te Beesel

Woensdag 28 april

Speuren naar sporen in het Swalmdal, duur 2 uur, vertrek om 14.30 uur bij café de Bos, Bosstraat 115 te Swalmen

THEMARONDLEIDINGEN 2010 WERKGROEP DORPSGIDSSEN BEESEL

(deelname is niet gratis, voor meer informatie kijkt u op www.rondleidingeninbeesel.nl of bel 077-4742158)

Voorjaarswandeling op zondag 28 maart.

Om 13.00 uur wordt gestart vanaf de markt in Beesel. Niet-leden van Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal betalen € 3,- per persoon; dit is inclusief een kop koffie na afloop.

Leden van HVMS kunnen gratis meewandelen; dit is echter exclusief een kop koffie.

OPEN MONUMENTENDAG 2009

Pierre van Lier

Zondag 13 september j.l. stond in het teken van Open Monumentendag.

Maar voordat het zover is moet er natuurlijk veel gebeuren. In dit stukje wil ik een beetje laten zien van de achtergronden, het overleg en de inzet van veel leden van onze vereniging die uiteindelijk tot dit resultaat hebben geleid.

De landelijke organisatie 'Open Monumentendag' kiest elk jaar een thema. Voor 2009 was dat: 'Op de kaart'. Het is voor ons als lokaal comité niet verplicht om dit onderwerp uit te werken, maar als we hier iets mee kunnen, zullen we de landelijke keuze zo veel mogelijk volgen. Deze wordt reeds een jaar van te voren bekendgemaakt.

De organisatie van Open Monumentendag in Reuver en Beesel is een samenwerkingsverband van Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal met VVV-Beesel-Reuver en de gemeente Beesel. Ons comité komt in het begin van het jaar voor de eerste keer bij elkaar om te bekijken of wij de landelijke keuze volgen, of dat we zelf een onderwerp kiezen. Met het thema 'Op de kaart' leek het ons best mogelijk om een interessante Open Monumentendag te vullen. Op dat moment begint dan ook de organisatie te draaien, dat houdt in: de keuze voor de dingen die we gaan

doen, hoe we dat gaan doen en waar we dat gaan doen en natuurlijk de vraag wie wat gaat doen.

We hebben gekozen voor een tentoonstelling van oude kaarten en ansichtkaarten van Beesel en Reuver die we aan willen vullen met een video-presentatie over oude ansichten. Voor de locatie kiezen we het atrium van het kantoor van WoonGoed 2 Duizend (voormalig H. Hartklooster) waarvan we de volledige medewerking krijgen. Ons programma breiden we verder uit met een presentatie van een film over de sloop van een gedeelte van het klooster in 1979-1980 en rondleidingen in de kloosterkapel, kloostertuin en Lambertuskerk. Er zijn verder speurtochten voor de jeugd en er is natuurlijk een stand van de Heemkundevereniging met informatie over heemkunde, boeken en over onze vereniging.

Ook in Beesel zijn rondleidingen en speurtochten voor de jeugd. Verder is het oude raadhuis open met een tentoonstelling over keramische kunstwerken met het thema draaksteken. Al met al toch een omvangrijk programma. We hebben gelukkig veel kennis en kunde in onze vereniging. We hoeven dan ook niet alles zelf te doen, maar kunnen gebruik maken van een groep van deskundigen. Als je iets van of over kaarten moet weten, is Loe Giesen de aangewezen man; hij heeft dan ook de kaarten aangeleverd. De kaarten geven aan hoe vroeger het stratenplan en woonomgeving in Reuver en Beesel er uitzag. Op de kaarten waren foto's aangebracht om de oriëntatie

te vergroten.

John Kuijpers heeft een grote verzameling ansichtkaarten van Reuver en Beesel. Hij heeft de tentoonstelling van ansichtkaarten verzorgd. Tevens heeft hij de videocollage van ansichtkaarten op zich genomen.

Jan Ickenroth en Johan Dorssers verzorgen de rondleidingen in de kloosterkapel, de klooster-tuin en de Lambertuskerk. De Beeselse gidsen verzorgen de rondleidingen in Beesel.

De kaarten moeten dan nog allemaal geprint worden. De gemeente heeft hiervoor faciliteiten, maar alles moet natuurlijk tijdig en op de juiste wijze worden aangeleverd.

Alle kaarten moeten keurig met fotohoekjes worden opgeplakt om ze straks op de panelen aan te brengen.

De dag vóór de Open Monumentendag moet de opbouw plaatsvinden. Alle panelen, die van het depot van onze vereniging naar het atrium zijn gebracht, moeten worden opgesteld en de kaarten en de ansichtkaarten moeten worden aangebracht op de panelen. De video wordt getest,

beeld en geluid bepalen tenslotte ook voor een groot gedeelte de presentatie. We richten de stand van de heemkundevereniging in.

Op de Open Monumentendag zelf moeten we ook weer iets vroeger beginnen, want de vlaggen moeten nog worden opgehangen en voor de zekerheid moet alles nog eens worden gecheckt. Om tien uur wordt de Open Monumentendag officieel geopend. Wiel Luys gaat in zijn voorwoord wat dieper in op het thema voor deze dag. Hierna wordt door wethouder Jan Smolenaars met een toespraak de tentoonstelling geopend. Hij bedankt alle verenigingen, groepen en personen die meewerken voor hun inzet.

We mogen ons gelukkig prijzen met een grote belangstelling. Naar schatting zo'n 400 mensen hebben de weg naar de tentoonstelling gevonden.

Natuurlijk moeten we nog alles opruimen en opbergen, maar na zo'n goed bezochte Open Monumentendag is dat een fluitje van een cent.

KRONIEK VAN SWALMEN, juli, augustus en september 2009

Els Janssen-van Avesaath
Riky Simons-Julicher

Juli

9. Het einde van de problemen met de beide A73-tunnels lijkt in zicht. Daarvoor moeten deze wel nog drie maanden dicht (de Swalmentunnel twee) om een simpeler veiligheidssysteem in te bouwen en dat vervolgens uitvoerig te testen. Per 1 december zullen ze dan definitief en volledig opengesteld worden.

10. Christiaan Janssen (35) uit Heerlen is de nieuwe dirigent van koninklijke harmonie St. Caecilia Swalmen.

16. De houten stellage om ruïne Naborch, aangebracht om de monumentale kasteeltoren uit de 14e eeuw te beschermen tijdens de aanleg van de A73 en de Swalmentunnel, wordt weer verwijderd.

19. Sef en Annie Janssen-Maas van Middelhoven vieren vandaag hun gouden huwelijksjubileum.

25. Buurtbewoners komen in actie tegen de plannen van de gemeente om van de Molenweg een eenrichtingsweg te maken en deze ter hoogte van de Hertogdom Gelresingel af te sluiten ten behoeve van de veiligheid van de gebruikers van

de in aanbouw zijnde brede maatschappelijke voorziening. Ze sluiten vandaag als 'voorproefje' de Molenweg af van de Bosstraat.

Augustus

1. Herman en Jo Sillen-Bongarts van de Kon. Emmastraat zijn vijftig jaar getrouwd.

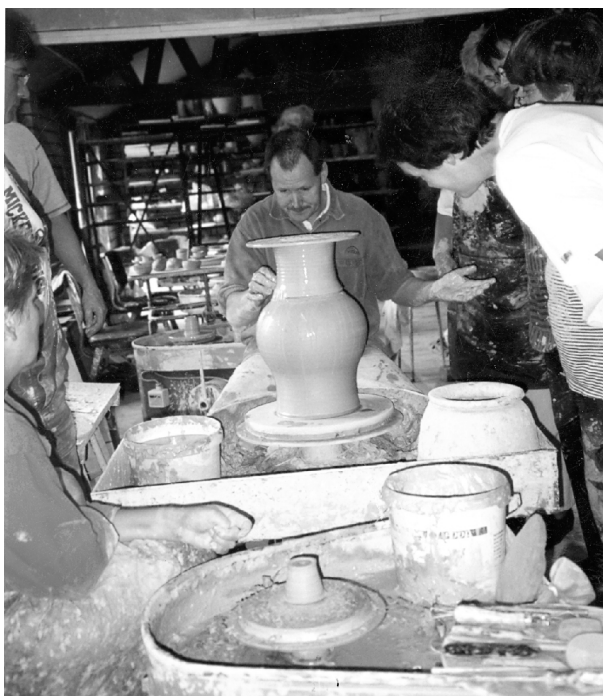
23. Sjwaampop, het zoals vanouds gratis toegankelijke open air festival, beleeft zijn 27e editie. Autopilot mag als winnaar van Sjwaampop Podium openen. Dance-act Soulvation is de knetterende afsluiter.

24-28. Stichting Kindervakantiewerk Swalmen bezorgt de Swalmer jeugd weer een geweldige week rond het thema Viva Italia.

30. Een niet meer weg te denken evenement op de laatste zondag van augustus in Swalmen is de sjömmelmert van harmonie St. Caecilia. Dit jaar voor de 35e keer.

September

2. Keramist Joop Crompvoets (57) geeft dit jaar voor de 25e keer zomerworkshops pottenbakken in zijn Pottenbakkerij de Walsberg aan Heide. Ter gelegenheid hiervan exposeren 14 van de naar schatting 1000 mensen die ooit van hem les kregen in keramiekcentrum De Tiendschuur te Tegelen.

11. Onder leiding van kunstenaar Cris Vries en Wiel Killaars hebben alle kinderen van de basisscholen Heide en De Mortel alsmede die van peuterspeelzaal Ot en Sien deze week een stoeptegelschilderij beschilderd, waarmee een kleurrijke strook rond het nieuwe BMV-gebouw aangebracht zal worden.

13. Open Monumentendag. Het thema dit jaar is 'Op de kaart' en in het atrium van het voormalig gemeentehuis kan het nodige kaart- en fotomateriaal worden bekeken o.a. de originele Smaberskaarten uit 1774.

22. Frits en Toos van Lomm-Meijers van de Van Hoensbroeckstraat vieren hun gouden huwelijksjubileum.

29. En vandaag is het de beurt aan Theo en Truus Drabbels-Polmans van Koningshof. Eveneens 50 jaar getrouwd.

UIT DE OUDE DOOS

Op de oude-dooftfoto in het vorige nummer uit 1961 staat de 2e klas van de VGLO (huishoudschool) aan het Mortelplein in Swalmen met alle onderwyzend personeel en de geestelijken. De foto is gemaakt bij gelegenheid van de diplomautreiking. De namen ontvingen wij van Mariet Joosten-Stienen. Heel hartelijk dank!

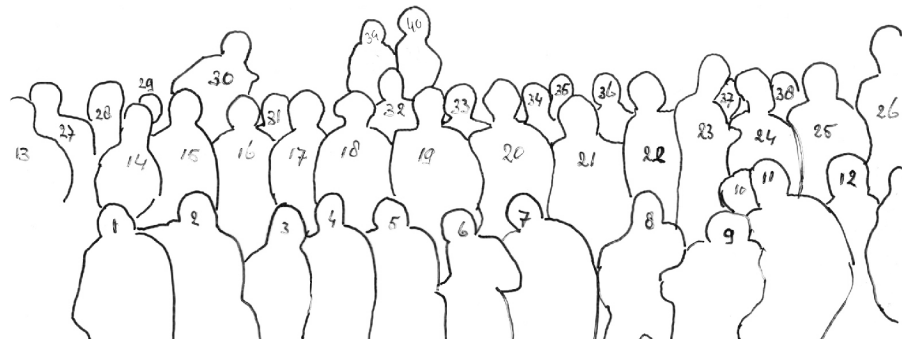

1. Kapelaan Niessen	12. Rietje Janssen	22. Floor Jakobs
2. Ingeborg Cabbolet	13. Toos Claesen	23. Truus de Hilster
3. Corrie Thijsen	14. Klaar v.d. Kamp	24. Corrie Franssen
4. Lenie Bongers	15. Marleen Vallen	25. Annie Nijssen
5. Wilma Huberts	16. Pastoor Schmitz	26. Juf Cox
6. Zr. Maria Johanna	17. Annie Wijnans	27. Jenny Lassey
7. Tinie van Avesaath	18. Margriet Griens	28. Miet Kessels
8. Corrie van Buggenum	19. Zr. Maria Redemptora	29. Gonnie Knops
9. Mariet Stienen	20. Paula Knippenberg	30. Willy Leyendekkers
10. Fien Lehnen	21. Matilde Wijnands	31. Kapelaan Boonen
11. Juf Arets		

Uit het archief van Sjra Vintcent kregen wij een foto van het Rode Kruis, afdeling Reuver uit ± 1950/ latere jaren '50. Ter gelegenheid waarvan? We hebben al enkele namen, helpt u ons aan de rest?

- 2. Mien Holtackers
- 10. Piet Didden
- 11. Wiel Holtackers
- 14. Tiny Cox
- 19. Fien Wolters
- 20. ? Peeters
- 30. Frits Peulen
- 31. Jan Goertz
- 34. Jan Denessen

VAN HOT NAO HAAR DOOR 'T WAORDEBOOK (13)

Harie van Buggenum

Een rubriek vol speelsigheden, serieuze zaken, knipoogjes naar het verleden, kortom over van alles wat volgens Waordebookredaksielid Harie van Buggenum niet of niet volledig aan bod is gekomen. Natuurlijk in 't Zjwaams.

Eine dae in sjeijing **lik** en den op rantsoen gezat waert, dae sjeit op dieet. Det is d'r den eine dae ligkend kan zitte te sjaon.

Wen eine **kladze** krieg, den kan det kómme door-det d'r te laat is veur 't middigaete. Dae krieg den de kladze veurgezat die die angere euvergelaote höbbe. 't Kan ouch zin det d'r kladze krieg ómdet dae get oetgevraete haet en dao kump den gei middigaete aan te pas.

Es emes **aafgerammeld** waert mós se neet verwachte des se 't den heurs rammele. De kans des se 't heurs kletse is groter. Waert ei versje aafgerammeld, den heurs se gèn van beije en doe versjteis

onnag mer de hêlf.

Eine mit ein diek **huid** haet eine kop wie eine tujerhamel. Det wilt neet zègke det ein hódje eine dunne kop is. Ein hódje kan bès eine diekke kop höbbe es d'r mer neet vööl in zit. 't Kan onnag det wen van ein hódje gekald waert, det 't den euver moos geit.

Allewieles en allewel heurs se op vandaag bie-nao nemes meer zègke en op vandaag zaet allewiel ouch zelje nag eine, wiewaal det det toch dudelik is waat daomit bedoeld waert.

De kans det eine **diekkop** eine sjpitskop is, is groot ómdet vööl sjpitsköp sjlum genóg zin óm diekkop te waere. Dómme lök det neet. Eine

diekkop maag ouch grös eine sjpitse kop höbbe en bie kuulköp maak 't nieks oet wie diek det häöre kop is; det zin geweun klöppele behalve die waat inne baek zjwumme.

Eine dae get **tegooj** duit, duit get sónger foute. Duit dae get tegooj, den brink dae get op orde waat óngerein lik. Eine dae zich örges tegooj aan duit, kan det doon aan ertesoep, aan appelemoos en ouch aan sjtaekbaereflaaj. Dae hoof zich allein mer duchtig te begaje aan get wo d'r nut op is. Is get neet tegooj den is det altied verkeerd. Det guldj neet veur miense. Dao is eine verkeerde waal degelik tegooj, terwiel det eine dae neet tegooj is, lang gènne verkeerde hoof te zin.

Wo duit hae zich tegooj aan?

Eine **sjtreep** waert getroch. Daoróm is 't te verwachte det eine dae ze duchtig getroch krieg, naoderhandj 't vel vól sjtrepe haet sjaon.

Van eine dae ein ganse kómp appelemoos in eine keer op-it, kóns se zègke det d'r die kómp oetgevraete haet. Dae haet de maag vól. Kinjer die get **oetgevraete** höbbe, hove neet aant appelemoos gesjlók te höbbe; die kónne ouch nuttigheid oetgevraete höbbe. Geweunlik kriege ze dao nieks mit inne maag.

OVER ELFENBANKJES, EENKHOORNTJESBROOD EN HEKSENBOTER.....

Angelique Aelen-Giesen, Natuurgids en voorzitter I.V.N. 'De Steilrand'

Aan de eerste naam herkennen de meesten van u natuurlijk toch wel een paddenstoel, en velen associëren het dan meteen met elfjes en kabouteren uit de kinderboeken, die 's nachts een feestje bouwden in het bos. Ook zonder deze sprookjesfiguren kan het in het bos echter best sprookjesachtig mooi zijn, vooral als in de herfst alles verkleurt van diverse tinten groen naar alle kleuren van de regenboog, en niet alleen de bladeren die een boom in vuur en vlam kunnen zetten. Ook op de bodem verschijnen allerlei kleurige groeisels, de vuilnismannen van het bos trekken hun mooiste pakken aan. De vallende bladeren moeten worden opgeruimd evenals het dode hout, en dat is de taak van onze paddenstoelen, die in hun bonte verscheidenheid het bos vaak inderdaad een sprookjesachtig aanzien geven, voor wie er oog voor heeft. Zonder paddenstoelen zouden we in de lente nog door een dichte deken van bladeren moeten lopen. Er zijn ook paddenstoelen die alleen in de winter voorkomen, zoals de winterhoutzwam, maar ook lente-soorten zoals de voorjaarskluijfszwam of morieljesoorten, die vooral in Zuid-Limburg voorkomen. De grote groei is echter in de herfst en ze zijn een onmisbare schakel in de kringloop van de natuur, maar zo gaat dat altijd met kringlopen, het principe van 'cradle to cradle' is door moeder natuur zelf bedacht. Paddenstoelen horen tot het schimmelrijk, en rijk is ook de variatie aan vormen en kleuren. Terwijl ik dit schrijf is de herfst in volle gang, en schieten de zwammen 'als paddenstoelen uit de grond'. Hoewel het bijna winter is als u dit leest, en u wellicht een mix van allerlei paddenstoelen voor de kerstdis in huis gaat halen, wil ik u toch graag een beetje vertellen over deze onzichtbare schimmelplant!!! Wat nu, onzichtbaar??? Ja, wat u bovengronds of aan een dode boom ziet, is namelijk de vrucht van een ondergrondse levensvorm, want de paddenstoel vormt in het donker een netwerk van draden, het zogenaamde zwamvlok of mycelium. De paddenstoel is opgebouwd uit water en chitine, een stof waaruit b.v. ook het pantser van insecten is opgebouwd. Dat is meteen de reden waarom ze vaak zo slecht verteerbaar zijn, en je van het eten van teveel schimmels zo 'winderig' kunt worden, maar niettemin zijn er heel smake-

lijke soorten bij. Voor leken is het toch het veiligste om een bakje champignons, oesterzwammen of shiitakes te kopen bij de Appiehappie, want het zou toch wel eens je laatste happie kunnen zijn, de categorie 'één-keer-eetbaar' lijkt vaak verdacht veel op de eetbare versie. Niet doen dus!!! Bovendien wil een ander er na u ook nog met het oog en de camera van kunnen genieten.

De vaak kleurige vruchtlichamen dienen enkel voor het verspreiden van de sporen, want zo heten de zaden bij een paddenstoel. Het zijn dus eigenlijk de appels en peren van een boom wat betreft hun functie. Voor veel kleine dieren zoals muizen en slakken, en natuurlijk ook eekhoortjes vormen ze een welkome aanvulling van het herfstmenu.

De meeste paddenstoelen horen tot de opruimers, de zogenaamde saprofyten. Ze hebben geen bladgroen maar breken het dode materiaal af met behulp van enzymen. Een andere groep leeft als parasiet, en zoals ook in de mensenmaatschappij doen ze dit ten koste van levend materiaal, niets nieuws onder de zon dus. Een derde groep leeft in symbiose met een ander levend materiaal zoals met de haarworteltjes van bomen. De schimmel helpt de boom met de opname van water en zouten en krijgt er suikers voor terug. Bovendien beschermen de schimmeldraden de wortels tegen uitdrogen, opname van zware metalen en parasieten en verbeteren ze de stabiliteit van het wortelstelsel, eigenlijk dus de perfecte samenlevingsvorm. De meeste plaatjes en buisjeszwammen worden vaak niet ouder dan twee weken, terwijl houtzwammen soms wel vele jaren oud kunnen worden. De echte Tonderzwam is hiervan

het beste voorbeeld, ze kan vele jaren op een boom zitten en vormt daarbij zelfs jaarringen zoals de boom zelf dat in het hout doet.

Het mycelium groeit altijd vanuit het midden naar buiten, waardoor we vaak paddenstoelen vinden in een grote kring, juist ja, de heksenkring. De weidekringzwam bijvoorbeeld breidt zich uit met een snelheid van 15 tot 35 centimeter per jaar en kan honderden jaren oud worden, ondergronds wel te verstaan! Vroeger had men geen verklaring voor dit verschijnsel, en dan kreeg weer een kruidenvrouw de schuld en ze verdween in het ergste geval op de brandstapel. Inmiddels is het mysterie een heel eind ontrafeld en zijn we héél wat over het schimmelijk aan de weet gekomen, en wordt er een hoop minder over 'gezwamd'.

Er bestaat een enorme variatie aan vormen en kleuren en diverse exemplaren spreken tot de verbeelding. De indeling is vrij ingewikkeld, maar ik probeer u wat te vertellen over de meest algemene en eenvoudige soorten die u gewoon op een wandeling kunt aantreffen, en een paar opvallende vormen. De grootste groep wordt gevormd door de paddenstoelen met de steel en de hoed, met daaronder allerlei variaties zoals plaatjes, buisjes of stekels.

De meest bekende is denk ik wel de rood-met-witte paddenstoel waarop kabouter Spillebeen heen en weer aan het wippen was: de vliegenschwam. Vroeger gebruikte men het rode velletje

op een schoteltje melk met suiker als probaat middel tegen vliegen, vandaar de naam. Inmiddels hoort de zwam door zijn licht hallucinerende werking in uitgaanskringen bij de zogenaamde paddo's, maar hij is niet dodelijk giftig. Deze paddestoel hoort tot de amanietenfamilie: een steel met een dikke knol onderaan, een hoed

waaronder plaatjes zitten, en soms een kraagje om de steel, de zogenaamde manchete of ring. Sommigen hebben dan ook nog stippen, een restant van het vlies waarin ze zaten opgesloten in de bodem. Kijk maar eens goed onderaan de steel, vaak zie je dan nog het restant van dat vlies, dat ook wel beurs wordt genoemd. Een tweede vlies verbindt de rand van de hoed met de steel, zodat de sporen goed tussen de plaatjes of lamellen blijven zitten. Ook dát vlies scheurt bij het groeien en dat restant vormt de ring of manchete. In onze regio tref je de vliegenschwam eigenlijk wel in elk type bos aan, van de Bercken tot de 'Pruse Bós'.

Binnen de groep met de stelen, de hoed en de plaatjes volgt natuurlijk een hele indeling naar familie, maar ook dat is best een ingewikkeld verhaal. Er is echter één groep die er qua herkenbaarheid duidelijk uitspringt, en dat is de groep van de russula's: altijd een stevige witte, meestal dikke steel die bij doorbreken knakt als een krijtje, tamelijk brede plaatjes en in kleur variërend van wit, geel, rood tot paars. Een lid van deze familie heet zelfs de regenboogrussula, die vaak meerdere kleuren tegelijk heeft. Als u deze familie eenmaal goed bekeken heeft, herkent u ze meestal wel.

De groep met hoed en steel, maar dan met buisjes in plaats van plaatjes waaruit de sporen vallen, zijn de zogenaamde boleten. Het eekhoorn-tjesbrood is lid van deze familie en helaas al niet meer algemeen voorkomend, maar in gedroogde vorm verkrijgbaar in de delicatessenzaak. Een bijzonder mooie soort is de roodsteelfluweelboleet, die u met zijn fluweelzachte bruine hoed, zijn gele buisjes en zijn rooddoorlopen steel op allerlei soorten bodem kunt aantreffen. Vooral in Maalbeek, maar ook in de Luzenkamp en de bossen bij Swalmen kunt u hem zéker vinden en in de uitgesleten bospaadjes kijkt u hem zó onder de mooie hoed.

Een andere groep die iedereen wel kent zijn de aardappelbovisten, die horen bij de groep van de buikzwammen oftewel stuifzwammen. Als een bleekgele verfomfaaide aardappel zitten ze zonder steel meteen op het zand. Wie heeft er niet als kind wel eens mee gevoetbald!?

Niet wetende dat juist deze paddenstoel giftig is, zeker zo giftig als de vliegenschwam. Omdat hij er niet zo aantrekkelijk uitziet weten de meeste mensen dit niet. Deze groep heeft de sporen

binnen het vruchtlichaam zitten, en als ze rijp zijn barst de 'buik' open en stuiven de sporen naar buiten. In dat stadium is er mee voetballen pas écht leuk..... Een mooi voorbeeld van verspreiding van sporen door de mens! Een apart familielid van de buikzwammen vormen de aardsterren, waarvan het buitenste laagje bij rijping naar buiten omkrult in de vorm van een ster, erg leuk om te zien en nooit meer te vergeten.

En wie eenmaal een nestzwammetje heeft ontdekt blijft er de volgende wandelingen de bosbodem voor afzoeken, net een klein muffinvormpje met daarin 'eitjes' als sporenpakketjes.

Maar de meest mysterieuze buikzwam is toch wel de stinkzwam! Eerst ruik je een doordringende

poeplucht in het bos, en vaak moet je toch nog goed kijken om de veroorzaker te ontdekken. In een jong stadium staat er een witte dikke broze steel met een klokvormige hoed met een olijfgroene glibberige substantie. Deze sporen

massa verspreidt een penetrante aasgeur die allerlei insecten lokt die voor de verspreiding zorgen. Ze snoepen het slijmerige goedje eraf en spoedig laat de ferme paddenstoel zijn kopje hangen..... hier helpt zelfs geen viagra meer! Deze paddenstoel heet in het Latijn *Phallus impudicus*, vrij vertaald 'onbeschaamde penis', en mede door zijn parmantige verschijning wordt hij in Limburg ook wel oneerbiedig

'bospiemel' genoemd. Als hij nog pas nét uit de grond is vind je hem als 'heksenei', een gelachtige maar van binnen toch stevige bol die in een paar uur tijd uitgroeit tot de befaamde paddenstoel. Snijd maar eens een heksenei door, een bijzonder fraai gezicht en een aangename anijslucht. In dit stadium schijnt hij zelfs eetbaar te zijn...

Nog een leuke groep vormen de bekerzwammen, waarvan de grote oranje bekerzwam het meest bekend is. Op kerkhoven staat het er vaak vol mee, het is een schimmel die op de aarde leeft en het oranje knalt eraf. Als je niet beter kijkt denk je dat er een zak paprikachips of sinaasappelschillen is uitgestrooid.

In de Bercken in Reuver, tegenover 'het greun veldje' staat elk najaar een vrij onbekende paddenstoel die je gemakkelijk over het hoofd ziet, en die hoort bij de familie van de kernzwammen. Als een zwart fluwelig knotsje van maar een paar centimeter groot staat hij op dood hout dat op de bodem is gevallen. Als je een jonge knotszwam doorbreekt zie je de witte sporen, die zwart kleuren als ze rijp worden. In Limburg worden deze houtknotszwammen door hun uiterlijk ook wel de Dodemansvinger genoemd, heel begrijpelijk als je er eenmaal eentje gezien hebt.

Wellicht speurt u na het lezen van dit artikel, of na het nuttigen van een heerlijke paddenstoelenragout aan de kerstdis (wellicht met gedroogd eekhoorntjesbrood) eens of u tijdens een wandeling ergens de winterhoutzwam kunt ontdekken. Het is een slanke bruine paddenstoel met een ietwat ingedeukte hoed, met bleke buisjes aan de onderkant, die leeft op dood hout, best wel een mooie verschijning. Een tip: stop een spiegel in uw zak, zodat u altijd de onderkant kunt bekijken zonder de paddenstoel te hoeven plukken.

Tot slot, de heksenboter hoort bij een heel aparte groep, de slijmzwammen, die eigenlijk ook geen paddenstoel is. Ga er maar eens op 'googelen', dan gaat er een wondere wereld voor u open. Houdt het bij uw paddenstoelenragout toch maar op een stokbroodje met kruidenboter. En heeft u nog geen cadeautje voor onder de kerstboom, de Tirion-paddenstoelengids kan ik u van harte aanbevelen. Ik wens u alvast fijne en smakelijke feestdagen en een natuurrijk 2010.

Swalmenaren vind je niet alleen maar in het Groenewoud of aan de oevers van de Swalm. Ze trekken ook wel naar vreemde oorden en treffen daar tot hun grote verbazing een straatnaam aan die hen herinnert aan de beek in hun eigen dorp.

Enig idee waar die Swalmbergstraat en de Swalmstraat te vinden zijn? Stuur uw oplossing naar redactie@mhvs.nl. Voor de juiste oplossing ligt een prijsje klaar.

Hebt u zelf elders foto's gemaakt die verwijzen naar Swalmen? Stuur ze naar bovenstaand redactie-adres. Alvast bedankt!

Vogelvucht

Onder een bladerdak
hippen twee duiven
lustig van tak naar tak
de doffer overmoedig
maar bedreven.

Tevreden koerend
spreidt hij zijn vleugels uit
vliegt roekeloos omhoog
de spiegeling van 'n ruit
brak zijn vlucht, hij viel dood.

Onder een dak van bladeren
beschut tegen de wind
rouwt, in diepe treurnis
weemoedig een duivin
om haar lief, die niet meer is.

Corrie Janissen.

UIT HET LEVEN VAN ONZE VOORoudERS

Harrie van Buggenum

20 april 1829

Verkoop van 5/6 deel van een huis door de gezamenlijke erfgenamen aan een van hen. Het aandeel van de waarschijnlijk gesneuvelde broer, ad f 14.50, dient betaald te worden over 14 jaar zonder rente. Mocht hun broer alsnog terugkomen dan dient dit direct aan hem betaald te worden.

Voor ons Jozef Cornelis Koninklijke notaris residerende te Roermond, zevende plaats van het arrondissement, Provincie Limburg en in tegenwoordigheid der hierna te noemene getuigen compareerden.(verschenen) de kinderen en representanten Pieter Joosten en Catharina Beek, in leven echtgenooten, akkerlieden te Swalmen, Namelijk;

Jozef Joosten, akkerman, wonende te Leeuwen onder Maasniel, Jacob en Jan Joosten, beide dienstknegten, wonende in de gemeente Swalmen, benevens Gertrudis Joosten, meerderjarige jonge Dochter Dienstmaagd op de Wijer in Maasniel woonachtig deze Stipulerende.(voorwaarden stellende) en kaverende(borgstaande) voor hunnen Broeder Henricus, wapendrager, afwezend sedert den laatsten slag bij Moscou en voor dood gehouden

Welke comparanten verklaarden gezamenlijk onder vrijwaring ter zake van evictie(recht iemands goederen te verkopen) en gebreken verkocht te hebben aan hunnen Broeder Christiaan Joosten, akkerman, wonende te Swalmen op de rooy.(Raai) hier tegenwoordig en in koop aannemende vijf zesde paarten in een huis, stalling en tuin te Swalmen op de rooy (Raay) gestaan en

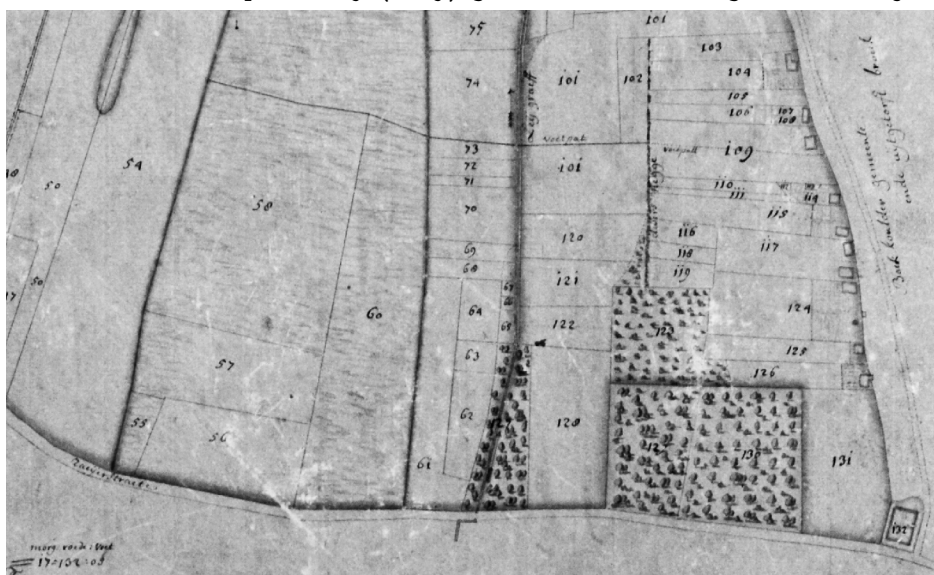
gelegen, belendende ter eene Pieter van Cruchten en ter andere zijde Jufvrouw de weduwe Pitaffe, uitschietende op den kerkweg.

Aan hen onverdeeld toebehoorende, voorts komende van de nalatenschap hunner ouders en zijnde onverpand. Waarover de koper dadelijk zal kunnen beschikken en er van genieten evenals de verkoopers beregtigd waren om doen, mits er voortaan de belastingen van betalende. Zijnde deze geschied en bewilligd voor de som van twee en zeventig gulden vijftig cents, waarvan de verkoopers erkennen reeds in contanten van den koper acht en vijftig gulden ontvangen te hebben dienende deze tot kwittantie; zullende het restant van veertien gulden vijftig cents, aandeel hetwelk den afwezenden zoude komen, over veertien jaren zonder interest aan de verkoopers betaald worden ten ware hunnen ongelukkigen Broeder mogte terugkomen, in welk geval zal die som door hem dadelijk Eischbaar worden. Blijvende inmiddels dit goedje te dien einde verpand.

Waarvan acte aan de Partijen is voorgelezen.

Aldus gedaan ter studie in Roermond den twintigsten April Duizend achthonderd negen en twintig in het bijwezen van Jacob Vincent

Stroucken, kledermaker en Pieter Langenhoff, bakker beide Inwoneren van Roermond, getuigen hiertoe geroepen dewelke met ons notaris deze minuut geteekend hebben; De partijen comparanten alle uitgenomen, deze door ons notaris ter tekening aanzocht verklaarden alle niet te kunnen schrijven.

HERFST

Piet van Buggenum

We parkeren onze auto langs de landweg in de buurtschap Rookhuizen te Swalmen. Vanaf deze plaats hebben we een prachtig uitzicht over het lager liggende open landschap waar het riviertje de Swalm zich doorheen slingert. Een gebied waar ik in mijn jeugd vaak te vinden was en waar, in meer dan zestig jaar, weinig veranderd is. Toch bekijk ik het nu met andere ogen. Dit inspireerde mij, na een wandeling, tot het schrijven van onderstaand sfeerverhaal.

Het idyllische herfstlandschap, badend in de najaarszon, vormt dé gelegenheid bij uitstek voor een langer verblijf in deze omgeving. De natuur vormt zijn eigen achtergronddecor voor het boeiende samenspel van flora en fauna. In het dal van het meanderende riviertje hangt een mantel van stilte over de weidse omgeving. De herfstzon strooit zijn zwakker wordende stralen uit over weiden en akkers. Een fascinerende verscheidenheid van licht en kleur in vele contrasten. De fletse zonnestralen proberen tevergeefs door te dringen tot de bodem van het snel stromende water in het riviertje de Swalm. Als een slang zoekt deze waterstroom, al kabbelend, zijn weg naar de brede stroom der Maas om zijn niet aflatende inhoud zeewaarts te voeren. De snelle stroming veroorzaakt rimpels in het wateroppervlak en in de bochten ontstaan er kleine draaikolkjes. Het is of het water een vreugdedansje uitvoert tijdens de grote reis. In de weiden, aan beide zijden, zoeken de koeien naar het laatste gras van dit jaar. Het struikgewas heel in de verte, aan de overzijde van het riviertje, ontnemt ons gedeeltelijk het zicht op de horizon. Achter een wal van struiken steken hoge bomen hun kronen reikhalzend er bovenuit,

reeds getooid in zachte herfsttinten. Een vaalwitte buizerd beëindigt zijn trage sierlijke glijvlucht met een perfecte landing op een uitstekende tak. Een colonne luid krassende kraaien probeert hem te verjagen, maar hij geeft geen krimp.

Heel uit de verte, vanaf de overkant van de Maas, steken feestelijke klanken van beierende klokken het water over. Het teken van een blijde gebeurtenis in een van de Maasdorpen: mischien een H. Mis voor een familiefeest, of voor een jubelerende vereniging. Met onze kijker haal ik enkele karakteristieke kerktorens vanuit deze dorpen naar me toe. De hoge spitse torens, die als een vermanende vinger naar de hemel wijzen, zijn voor wandelaars vaak welkome oriëntatiepunten om hun richting te bepalen.

De specifieke herfstgeuren van de rottende bladeren prikkelen op een aangename wijze ons reukorgaan. Deze aardgeuren horen bij dit jaargetijde zoals de zoete bloemengeuren bij de lente horen. We weten dat dit sterfproces noodzakelijk is om het jonge leven in het voorjaar weer te voeden en tot groei te laten komen. Deze kringloop blijft altijd doorgaan.

De donkere versgeploegde akkers wachten geduldig op het voorjaar, om het zaad voor een nieuwe oogst in ontvangst te nemen. De

stoppels op de maïsvelden sterven langzaam af en wachten op de ploeg die hen onder de aarde moet begraven. Een eenzame majestueuze eik probeert zijn, nu nog groene bladeren, te redden van het onverbiddelijke sterfproces.

In de wegbermen prijken nog enkele bloemen, vrezend voor de eerste nachtvorst die hen de ogen zal doen sluiten. De wilgenbomen steken hun armen bijna verticaal de lucht in, alsof ze smeken om een nieuwe bladertooi, terwijl ze hun oude vacht nog niet volledig hebben afgeschud. In de holle stam van een oude knoestige wilg is een oud vogelnest zichtbaar.

Het struikgewas langs de weg draagt weer voedsel voor de wilde dieren om de winterperiode te overleven. De paarse kardinaalsmutsen, de donkerblauwe sleebessen, de felrode rozenbottels, witte en gekleurde bolletjes en vele andere

vruchtjes aan de struiken, zijn lekkere hapjes voor de dieren als de aarde met sneeuw bedekt is. Plotseling worden we opgeschrikt door een opvliegende Vlaamse gaai die ons met zijn paniekroep probeert te verjagen en tevens de andere vogels waarschuwt voor naderend gevaar. Met een schril, kijkend 'skraak-skraak' probeert hij ons angst aan te jagen. Wij zouden hem graag

gerust willen stellen, met de mededeling, dat hij van ons geen gevaar te vrezen heeft.

Op de veldwegen ontdekken we de verse sporen van vogels, konijnen, herten en vele andere dieren die hier hun territorium hebben en naar voedsel zoeken. De meeste bloemen in de bermen hebben hun zaadjes al uitgestrooid om verzekerd te zijn van een nageslacht in het volgende jaar.

Een V-vormige formatie gakkende ganzen vliegt hoog boven ons op zoek naar grazige weiden, waar ze hun niet aflatende honger kunnen stillen.

De herfst toonde ons, zoals ieder jaar weer, een kleurig schouwspel. In het diffuse licht van de late najaarszon, lieten we het rustig op ons inwerken. Het geeft ons weer het volste vertrouwen dat het in het voorjaar allemaal goed komt. Dan komen we graag nog een keertje terug.

HET 115 JAAR OUDE WEGKRUIS VAN GELOO/BELFELD GERESTAUREERD

Jan Coopmans, lid van de werkgroep Kruisen en Kapellen

In Belfeld bestaat sinds het najaar van 2008 een werkgroep Kruisen en Kapellen. Dit is een nieuwe werkgroep, naast de reeds langer bestaande werkgroep Kruisen en Kapellen in Beesel, binnen de Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal. De werkgroepleden zijn: Wim van Diepen, Piet Strous, Alex Hovens en Jan Coopmans.

We hebben als doelstelling het inventariseren en zonodig onderhouden of renoveren van kleine of grote religieuze monumenten in Belfeld.

Een van de eerste taken was het inventariseren van alle religieuze objecten in Belfeld, waarbij we uitgegaan zijn van zes uitgangspunten:

1. de exacte locatie,
2. de eigenaar,
3. de maker / opdrachtgever,
4. de aanleiding tot de oprichting,
5. de gebruikte materialen,
6. de staat van onderhoud.

In geheel Belfeld zijn we gekomen tot zo'n 30 objecten, van Schonenborg tot de Hoverheideweg en van de Bolenberg tot Rijksweg Noord. Dit zou men op het eerste moment niet vermoeden.

In het voorjaar van 2009 is door de werkgroep, na overleg met het Kerkbestuur en de gemeente Venlo, een begin gemaakt met de renovatie van het oude wegkruis bij de rotonde aan de Schoolstraat.

Dit kruis stond oorspronkelijk bij de tuin van de graanmolen van Pierre van de Voort aan de voor-

malige Kerkstraat, nu Muldersplein. Later is het verplaatst naar de splitsing van de Schoolstraat en de Pr. Hendrikstraat, het stond met de rug naar de tuin van de familie Peeters-Simons (Petrén).

Het is een smeedijzeren kruis met een gietijzeren corpus, in een krans van kunstzinnig gesmede groene takjes en rode roosjes en voorzien van een houten omkapping.

Het werd in 1894 gemaakt door de smid Andreas Antonius Hommen, hij schonk het aan de kerk. Hij werd in 1835 in Beesel geboren en overleed in 1901 in Belfeld.

Andreas Hommen was gehuwd met Petronella Peeters, een dochter van Bliëriks Pietje uit Geloo. Omdat de vorige renovatie al dateerde van 1992, en het kruis dringend aan herstel toe was, kwam dit monument als eerste in aanmerking om hersteld te worden.

Na overleg zijn we begonnen met enig graaf- en beitelwerk, echter zonder veel resultaat. Het

betonnen fundament was van een zodanig gewicht, omvang en hardheid, dat we met behulp van een tractor het geheel uit de grond getild hebben. Daarna is het vervoerd naar de tuindersloods van Alex Hovens op de Elshoutweg. Daar is de betonnen voet er vanaf geslepen, omdat het kruis anders bij de renovatie niet te hanteren zou zijn.

De houten omkapping, die al eerder was opgemeten, is toen ook verwijderd ter vervanging. De nieuwe is door Ger Stroucken van de werkgroep uit Beesel, op maat gezaagd en in elkaar gezet. Het geheel is bij een van de

leden thuis, na het nodige schuurwerk, goed in de verf gezet.

Het gietijzeren corpus is losgehaald, helemaal blank geschuurd en in de menie gezet. Daarna is het door Wiel Timmermans weer in mooie natuurgetrouwe kleuren opgeschilderd.

Ter vervanging van het afgezaagde fundament werd er een nieuw grondanker aangelast. Het smeedijzeren kruis werd ontroest, ontvet en tweemaal met Hammerite geverfd, waarbij het kruis zelf wit, de takjes van de krans groen en de roosjes rood gemaakt werden.

Verder werd er ook nog een nieuw 'I.N.R.I.'-schildje gemaakt, omdat het oude was verdwenen.

Het geheel werd in de loods pasgemaakt, in elkaar gezet en weer gedemonteerd. Op zaterdag 12 september is het kruis ter plaatse gebracht, waarna dit met behulp van enkele deskundige bekenden weer in een betonnen fundering verankerd is.

Nadat die voldoende was uitgehard, zijn het kruisbeeld, de houten omkapping en de windschoor in de week erna weer aangebracht.

Ter completering is de voet van het kruis nog passend afgewerkt met handvorm bakstenen, waarin ruimte is uitgespaard voor een bloembakje.

In het voetstuk is ook nog een koker met een door de werkgroepleden ondertekende oorkonde ingemetseld.

Tussen de bedrijven door werd via de Dorpsraad een verzoek aan de gemeente Venlo gericht om een herschikking van de zitbanken en het kruis. Hier werd snel en positief op gereageerd. Dit heeft ertoe geleid dat een zitbank is verwij-

derd, zodat het kruis weer met de 'rug' naar het dorp geplaatst kon worden, zoals het vroeger ook altijd stond. Verder werd er een strookje bestrating gelegd tussen fietspad en het ronde pleintje, zodat het beter toegankelijk is vanaf het fietspad, ook voor rolstoelen. Het kruis past zo ook beter in het straatbeeld.

Tot slot is het omringende plantsoen ook nog opgeknapt door de gemeente.

Nu het geheel klaar is, zal het weer een aanwinst zijn voor Geloo en Belfeld.

We spreken hierbij dan ook onze grote dank uit voor alle hulp en ondersteuning die we tijdens het herstel mochten ontvangen.

Op zaterdag 17 oktober is het gerenoveerde wegkruis opnieuw ingezegend door Kapelaan Th. Miedema, in aanwezigheid van vele belangstellenden, waaronder ook Beeselse werkgroepleden.

Als er inwoners van Belfeld zijn, die zich na lezing van bovenstaand artikel geroepen voelen om met ons mee te werken om ons plaatselijk cultuurgood in stand te houden, en de handen uit de mouwen te steken, u kunt zich opgeven bij: Twan Ernst, de secretaris van de Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal, Schoolstraat 122 in Belfeld.

AFSTAND NEMEN

Even pauze.....
tijd voor afstand te nemen
om mijzelf helderheid te verschaffen
om afstand te houden van de
steeds weer opkomende dadendrang
eerst naar binnen kijken in mijn eigen ik
en afstand doen van mijn twijfels,
bluf en ballast overboord gooien
ontdekken van mijn eigen horizon
mijzelf smeken om wederontdekking
en het mooiste in mij te strelen
mij zuiveren van de troebele luxe
die mijn ziel herbergt
immers de enige waarheid ben jezelf
en die liegt nooit

Cris Vries

EEN LEERZAME FIETSTOCHT OP HET MUNITIEDEPOT

Frans Geerlings

Op zondagmiddag 18 oktober werd er door Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal een fietstocht georganiseerd op het voormalige munitiedepot, vlak over de grens nabij de Witte Stein in Offenbeek. De buienradar voorspelde prima herfstweer en daarom besloot ik die middag mee te fietsen, in bijzonder om eens de depotgidsen aan het werk te zien én te horen.

Het is kwart over een als ik thuis vertrek en mij met de fiets op weg begeef naar de Witte Stein. Het zonnetje schijnt lekker en als er al wat bewolking voor drijft, dan weet ze er toch snel weer doorheen te prikken. Alleen de temperatuur valt vooralsnog tegen; ik heb dan ook de handschoenen aan. Bij het verzamelpunt aan de Witte Stein is het tien minuten voor de start al een drukte van jewelste. Pierre Verstappen, voorzitter van de Werkgroep Gidsen Munitiedepot, glundert enthousiast. "Het worden er zestig! Fantastisch toch? En dan te bedenken dat Dré Bergs, die ons informatiepunt beheert, donderdag nog meldde dat zich slechts vier personen

hadden aangemeld voor deze fietstocht!" Maar de fietsers, die mee willen, blijven maar komen. De twee gidsen voor deze middag, Paul Bloemen en Henri Smeets, worden wat onrustig; dit hadden ze niet verwacht. Henri Smeets: "Veel fietsers hebben het weerbericht afgewacht. Dit mooie herfstzonnetje heeft veel mensen dus alsnog doen besluiten om mee te fietsen."

Om klokslag twee uur wordt gestart. De eerste gids, Paul Bloemen, neemt veertig fietsers mee, tien meer dan in eerste instantie gedacht; de rest is voor Henri Smeets. Ik besluit met Paul mee te fietsen. Het is een gemêleerd gezelschap, van jong tot oud, met veel Reuvernaren maar o.a. ook mensen uit Blerick. Gelijk als we door het poortje het immense terrein binnen fietsen, geeft Paul zijn eerste informatie. "Mag het in het dialect, of heeft iemand er moeite mee?" Dit laatste blijkt en dus houdt Paul zijn verhaal in het ABN. Paul heeft gelukkig een duidelijke en harde stem, zodat alle fietsers in de groep de gids goed kunnen horen.

Zeer deskundig wordt uitgelegd wat de reden was voor de aanleg van dit depot vlak langs de Nederlandse grens.

Dan fietsen we naar een terrein met een hoge zandwalomheining. Hier blijken grote bunkers te hebben gelegen waar de munitie werd opgeslagen, afgescheiden door grote hoge zandwallen.

Ook legt de gids uit hoe akelig precies de Britse militairen te werk gingen. Vooral het controleren van het buskruit gebeurde continu. En mocht er iets mis mee zijn, bijvoorbeeld door vocht waardoor het kon klonteren en de ontploffing oncontroleerbaar werd, dan werd de hele bunker leeggehaald en elders op het terrein vernietigd. De volgende halte is een hoge smalle ronde uitkijktoren, waarvan de ingang helaas is dichtgemetseld. Als Paul zijn verhaal heeft gedaan en we weer willen vertrekken, komt de tweede groep over het smalle bospad. Een wirwar van fietsers. Pierre Verstappen, die in deze tweede groep meefietst, vertelt enthousiast: "Ik heb ze geteld, wij

hebben er liefst zevenenvijftig!" "Zo! En Paul heeft er veertig", geef ik als antwoord. "Dan fietsen er vandaag zevenennegentig fietsers mee, ongelofelijk!" Ik krijg een beetje medelijden met Henri, die voor zo'n grote groep van zevenenvijftig staande, wel hard zal moeten praten of, anders gezegd, zal moeten schreeuwen. Arme stembanden.

We fietsen verder. De natuur is prachtig, de bomen laten al fraaie herfstkleuren zien en we genieten er met volle teugen van. Maar we zijn niet alleen, verre van dat, want het wemelt van de dagjesmensen, zowel te voet als met de fiets. Hay Hurkmans: "Ik fiets hier veel, maar zo veel mensen heb ik nog nooit op dit lager gezien." "Het is net of de mensen nog van de laatste mooie dag van dit jaar willen profiteren", vult Diny Ewals aan.

Dan stopt Paul bij een waterbassin. Dergelijke waterbassins liggen overal verspreid in het hele depot. Paul legt uit dat deze bassins nodig zijn bij een eventuele brand. En dat het één keer goed mis ging, verhaalt Paul tot in detail. Het was in 1976, toen er een grote bosbrand ontstond, zelfs zó groot dat de eigen depotbrandweer deze niet aan kon. Er werden brandweerpelotons uit de omringende plaatsen opgetrommeld, zelfs uit Roermond, Swalmen, Beesel, Belfeld, Tegelen, Venlo en uit plaatsen nog verder weg zoals Eindhoven. Men wilde koste wat kost voorkomen dat de brand de munitiebunkers bereikte. Blusmateriaal voldoende zou men dus zeggen, maar wat bleek: de bluslangen hadden

verschillende aansluitingen en konden niet worden gekoppeld. Zowel de Britse, als de Duitse als de Nederlandse brandweerkorpsen gebruiken koppelingen met een andere diameter. De Duitse genie bracht uitkomst en legde in no time een kleine twee kilometer lange pijplijn aan vanuit de Vennekoten aan de zuidzijde van de weg Swalmen-Brüggen naar de brandhaard.

De Britten waren volgens Paul als de dood voor vuur: roken was dan ook ten strengste verboden. Werd je betrapt dan werd je onmiddellijk ontslagen. Ook eten of drinken buiten de kantines was verboden; een achtergelaten blikje of flesje kon door de zon worden verhit met alle gevolgen van dien.

We fietsen verder naar de restanten van een laadperron. Hier kwamen de treinen vanuit Kaldenkirchen het depot binnen en werden goederen gelost of geladen. De spoorrails alsook de overkapping zijn verdwenen. "De Britten hebben vanaf 1994, toen men dit depot ging ontmantelen, alles gesloopt en te gelde gemaakt. Zelfs het grind, dat onder de rails lag, werd verkocht", zo weet Paul te vertellen.

Dan komt er een interessante vraag uit de groep: Waar weten de gidsen dit allemaal van? Dan blijkt dat de Werkgroep Gidsen Munitiedepot in de opleidingsfase grondig onderzoek heeft gedaan naar informatie omtrent dit depot. Vele interviews werden gehouden met burgerpersoneel, dat hier werkzaam was en zelfs een Britse militair werd geïnterviewd. Dit was ook wel nodig, want de Duitse overheid is zeer karig in het verstrekken van informatie, zeker wat het militaire gedeelte betreft. De Duitse overheid ziet veel liever dat het natuuraspect wordt verteld. Daarnaast kon men terugvallen op slechts één enkel boekwerk, geschreven door een Duitse mevrouw, die beperkt toegang kreeg tot het militaire archief inzake dit depot. "En dan is er natuurlijk nog het verhaal van Friedrich-Wilhelm Stroucken over dit depot in het jaarboek Maas- en Swalmdal 2003", denk ik bij mezelf.

Via een 'illegaal paadje' bereiken we een nog groter laadperron. Een tiental reeën, die we hier op korte afstand zien, verlaten ijlings het open veld en vluchten het bos in. Hier werd destijds de munitie verladen, o.a. voor de Eerste Golfoorlog in Irak. Anekdoten doen het altijd goed tijdens een rondleiding; Paul schudt ze regelmatig uit zijn zak. Bij dit laadperron verhaalt hij het pijn-

lijke incident van iemand, die bij het dichtmaken van de wagon met zijn neus tussen de schuifdeuren kwam waardoor de neus werd afgeknepen. De groep lacht en Paul is in zijn nopjes.

Het zonnetje schijnt heerlijk, de temperatuur is lekker behaaglijk en de handschoenen blijven in de binnenzak. Ik krijg het zelfs een beetje warm van het bergje op, bergje af rijden. We zijn inmiddels al een uur onderweg als Paul stopt bij een omheind terrein. Het blijkt de voormalige hondenkennel te zijn, alwaar de honden, nodig voor de bewaking, werden getraind. Zeer gevaarlijke honden, speciaal getraind op het doden van mensen, die men dan ook liever niet loslopend tegen kwam. Paul vertelt in geuren en kleuren hoe een hond werd opgehaald en hoe men te werk ging bij een eventuele indringer.

Even verder mag de groep twee nog overgebleven shelters bezichtigen, die zich grotendeels ondergronds bevinden. De groep is enthousiast en Paul blijft mij boeien. Dan fietsen we aan de oostzijde het depot uit en bekijken eerst nog een originele munitieloods, de enige nog overgebleven en ingericht als bioscoop voor de militairen, en daarna een klein kerkje, oorspronkelijk ook een shelter, dat door de Britten destijds werd geplaatst nabij het wooncomplex van de militairen.

Het is ruim na vier uur als de groep de laatste halteplaats bereikt: de officiersmess. Deze is nog origineel en thans in gebruik als horecagelegenheid. Hier beëindigt Paul de rondrit en mag een warm applaus in ontvangst nemen.

Omdat ikzelf als dorpsgids in Beesel fungeer, kijk ik met ietwat andere ogen naar zo'n fietstocht: hoe kan een gids de mensen geboeid houden en vooral: hoe presenteert hij zich. En het moet gezegd worden: alles was zeer professioneel. De informatie was prima, de vele vragen werden correct beantwoord en vooral het tempo was goed. Chapeau! En dit geldt dan ook voor Henri, de andere gids die met een nog grotere groep het ongetwijfeld nog pittiger heeft gehad. Chapeau ook aan de hele Werkgroep Gidsen Munitiedepot, een groep van vijf enthousiaste gidsen, die in korte tijd voor een geweldig mooie heemkundige verrijking in ons Maas- en Swalmdal heeft gezorgd. Ik ga beslist nog eens mee.

EEN AVONTURIER IN DE 18E EEUW IN BEESEL

Pieter Simons

Gemeenteraad Roermond, verslagen

19 April 1663. Er zullen geene borgers in de Ampten geadmitteerd worden dan oprechte Roomsche Catholycke.

19 November 1691. This Heijligers van de gereformeerde religie heeft de zalige resolutie zich te bekeeren. De gereformeerden zoeken hem daarvan af te brengen, daarom wordt hun verboden het huis te bezoeken op straf van 10 goudgulden.

20 Februari 1726. Aan een gewezen Lutherschen predikant, die zich bekeerd heeft 2 pattacons.

In 1726 kon de gemeenteraad besluiten om geld aan je uit te keren als je je bekeerde tot katholiek. En als je de processen van het officialaat van het bisdom Roermond leest en ziet welke straffen er stonden in katholieke gebieden op het omgaan met protestanten, dan kijk je er op zijn minst even verwonderd van op, als je ziet dat iemand uit Venlo vlak achter elkaar twee keer trouwt: 22 juli 1731 voor de katholieke parochie, 5 september 1731 bij de hervormde gemeente. Het valt te verklaren, als je je realiseert dat Beesel, Belfeld en Venlo vanaf 1715 bij Staats Gelre hoorden (onderdeel Nederland) en dat in Nederland een katholiek huwelijk ongeldig was. Het was dan evenwel gebruikelijk, dat in dit soort gevallen het officiële huwelijk voltrokken werd door een van de schepenen van de gemeente, en niet door de dominee!

Het gaat bij dit alles om een latere inwoner van Beesel, Anthonij Misdom. Trouwen voor de hervormde en tegelijk katholieke kerk was blijkbaar mogelijk, maar absoluut ongebruikelijk. Achteraf heb ik een idee wat hier achter zou kunnen zitten. Anthonij Misdom had, denk ik, geen zuiver geweten... Hij wilde niet al te veel met Hollandse instanties, zoals de schependraad van Venlo van doen hebben. Hoezo? Een reconstructie met enkele enigszins fictieve aspecten.

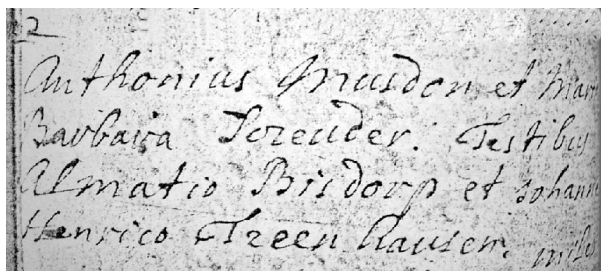
Zo rond 1705, of misschien ook enkele jaren eerder, wordt in Gent een jongetje geboren. Hij komt uit een redelijk welgesteld nest. In zijn familie hoort hij de verhalen van ooms die met grote zeilschepen varen over de wereldzeeën en jaren later met een flinke smak geld thuis komen. Dat lijkt hem wel wat. Een oom neemt hem mee naar Middelburg waar een post is van de VOC. Hij kan een aardig woordje voor hem doen. Nee, hij wordt niet aangenomen als gewone soldaat om te dienen in Batavia. Nee, hij krijgt gelijk al op de boot en verder, later als ze

in de West zijn, een officiersopleiding. Hij mag mee als adelborst! Als 17-jarig broekie vertrekt hij 23 april 1722 met het koopvaardissschip 'De Herstelde Leeuw' richting Kaap de Goede Hoop. Voordat ze uiteindelijk in Batavia komen, varen al deze schepen eerst helemaal om Afrika heen en sterken voor de tweede helft van de reis aan op een VOC-post in Zuid-Afrika. Dat is wel nodig ook: van de 170 zeelui overlijden er op deze reis naar Batavia 49 en van de 114 soldaten gaan er 20 dood. Dat is absoluut normaal. Je kunt van alle schepen van de VOC de gegevens opvragen op internet en dan blijkt dat de tocht van Anthonij een redelijk gemiddelde tocht was. Je mag al blij zijn, dat het schip niet gekeerd is of ergens met man en muis is vergaan... Honderden schepen zijn in die tijd simpel 'zoekgeraakt'. Maar met Anthonij gaat het redelijk goed, hij leeft nog als hij meer dan een jaar later, 26 juni 1723, in Batavia aankomt. Daar krijgt hij een taak in de verdediging van de vesting en het neerslaan van onlusten. Hij kijkt zijn ogen uit en leeft er stevig op los. Zodanig, dat hij schulden maakt. Gelukkig kan hij geld lenen van de VOC, maar hij moet dan wel een schuldbrief tekenen. En hij krijgt heimwee. Eigenlijk zou hij nog enkele jaren in Batavia moeten dienen, maar hij weet gedaan te krijgen, dat hij met een VOC-schip al minder dan twee jaar later terug mag. 1 december 1724 vertrekt het VOC-schip 'Berbeces' vanuit Batavia richting Nederland. Intussen knaagt bij Anthonij de schuldbrief. Daar zullen ze thuis niet blij mee zijn.. En eigenlijk is hij alleen hierdoor al verplicht bij de VOC te blijven. En eigenlijk heeft hij het al wel zo'n beetje gezien daar. In Kaap de Goede Hoop verdwijnt hij, vlak voor het schip weer richting Nederland gaat, van de boot en komt niet meer terug. Het schip vaart weg zonder hem. Drie dagen later wordt opgetekend door de kapitein in zijn logboek: 14 april 1725

Kaap de Goede Hoop, Anthonij Misdom 'weggelopen', 'met schuldbrief'.

Wat nu. Anthonij wil ook niet in Zuid-Afrika blijven. Met wat handigheidjes weet hij op een ander schip te komen en een half jaartje later is hij weer in Europa. Hij gaat naar Ieper, waar ook een deel van zijn familie woont. Hij heeft geen rust om thuis te blijven, en in Batavia heeft hij wel het een en ander van de krijgskunst geleerd. In Ieper zitten veel soldaten. Volgens een verdrag mogen Hollandse soldaten de Belgische (Nederlands-Oostenrijkse in die tijd) grenzen mee bewaken, dit om mogelijke invallen van Fransen te voorkomen. Van 1672 tot 1713 was Lodewijk XIV niet erg plezierig bezig geweest in deze contreien. Dus bij het verdrag van Utrecht 1713-1715 werd bepaald dat de Republiek Nederland garnizoenen mocht plaatsen op strategische plekken om samen met Oostenrijk de Fransen buiten de deur te houden. En zo werd er ook een compagnie gelegerd in het West-Vlaamse Ieper. Anthonij gaat er heen, vertelt van zijn soldatenverleden in Batavia en wordt aangenomen. Hij vertelt niet van zijn schuldbrief... Inmiddels is het 1728. Juist is er een nieuw regiment geplaatst, het regiment van Brakel 10. Daar mag hij bij aansluiten. Drie jaar later wordt het hele regiment overgeplaatst naar een andere Hollandse garnizoensplaats: Venlo. Avontuurlijk als Anthonij is, gaat hij natuurlijk mee. En zo is hij soldaat in Venlo. En als soldaat in Venlo zie je af en toe leuke meisjes, in dit geval Limburgse meisjes. Barbara Schröder ontmoet hij bij een feestje in Stevensweert, ook een Hollandse garnizoensplaats. En het is gelijk raak. Hij gaat naar de aalmoezenier en vertelt van zijn huwelijksplannen. "Dan moet je eerst je huwelijk aankondigen." En dat doet hij: 15 juni voor de hervormde gemeente kondigt hij aan te gaan trouwen. In de kantlijn van datzelfde document komt naderhand te staan dat ze daadwerkelijk 5 september getrouwd zijn. Maar ja. Barbara is hartstikke

katholiek. Hem maakt het allemaal niet zo veel uit. Hij heeft zoveel gezien op de wereld. Tja. Maar voor haar familie, dat kan echt niet. Dan toch ook maar voor de katholieke kerk. En ook dat huwelijk wordt in Venlo voltrokken, 22 juli al.

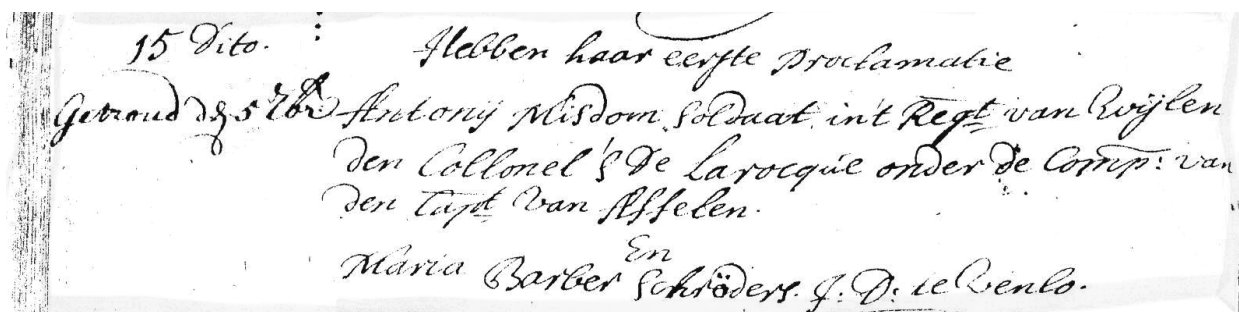

2
Anthonius Misdom et Maria
Barbara Schröder. Testibus
Almatio Bisdorp et Johanne
Henrico Treen Rausen. m. 1728

Barbara wil kinderen. En ze wil geen man als soldaat. Zo weet ze hem over te halen gewoon burger te worden. Wat gaan ze dan doen? Anthonij heeft inmiddels een klein zakcentje gespaard en ze besluiten een winkeltje te beginnen, in het naburige Beesel. Barbara kan goed naaien. Ook Anthonij moest op zijn schip altijd zijn kleren zelf vermaken, hij kan inmiddels ook met naald en draad omgaan. Zo worden ze snijder en hebben ze een kremerie. In Beesel krijgen ze diverse kinderen.

6 februari 1755 overlijdt Anthonius Misdom, nog voor de geboorte van zijn jongste zoon Joannes Arnoldus, die 18 oktober in datzelfde jaar wordt geboren. De conceptie heeft dus niet zo lang voor het overlijden van Anthonius plaats gevonden. Barbara hertrouwt met Gerardus Reinders en in 1778 lenen ze geld voor een brouwgetuig. Zo komt er in hun huis in het centrum van Beesel ook een tapperij. De jongste zoon Arnoldus

15 Dito. : hebben haar eerste Proclamatie
getrouwd z. s. v. Anthonij Misdom, soldaat, int Regt van Rijlen
den Colonel & De Larocque onder de Command van
den Lijt van Asselen.
En
Maria Barber Schröders. J. D. te Venlo.

neemt een jaar later de zaak al over, samen met zijn vrouw Anna Maria Dorssers. In 1790 zien we bij de beroepen van Beesel: Arnold Misdom: tapper, schenker, brouwer en maltmaker. Ook in 1795 wordt hij als brouwer vermeld. In 1799 wordt hij in de burgerlijke stand als 'cultivateur' (boer) van 30 jaar vermeld. Het gaat echter om dezelfde persoon, want ook zijn vrouw van 45 wordt vermeld, dus de leeftijd van Arnold is om een of andere reden niet goed weergegeven. Blijkbaar is hij dan gestopt met brouwen.

Er zijn nog enkele spannende onderzoekjes te doen: wat te denken van Joannes Wilhelmus Misdom die 25/05/1791 in dienst komt van de VOC als hoogloper, nadien matroos op achtereenvolgens de schepen 'Vrouwe Maria Cornelia', 'Teilingen' en 'Onderneming'. Op 15 maart 1799 overlijdt hij in Azië. Als geboorteplaats wordt opgegeven 'Bulkum' wat wellicht een verbastering van Buggenum is. Als dat zo is dan is een kleinzoon van Anthonij, eveneens op 17-jarige leeftijd, als soldaat voor de VOC naar Indië gegaan. Want een van de zonen van Anthonij, Antonius, verhuist in 1773 of 1774 naar Buggenum. Ze hadden al een kind, maar in Buggenum worden er nog 4 geboren. De oudste van deze heet Joannes Wilhelmus..., geboren in Buggenum. Hij hoorde wellicht van de verhalen van zijn opa. Leek hem wel wat. Helaas, het pakte niet goed uit.

De avonturier Anthonij trouwde dus in 1731 twee keer, en wel voor twee kerken. Ik denk dat hij niet naar de schepenen wilde. Hij was bang dat op een of andere manier uit zou komen dat hij nog schuld had. Voor de dominee trouwen vond hij veiliger.

Wat valt er nog te vertellen? Een Beeselse tak Misdom is naar Duitsland verhuisd. Vandaar ging er ook een aftakking naar de USA. Eigenlijk zijn ze nu over de hele wereld uitgezwermd. Het blijven avonturiers...

P.S. De genen van Anthonij Misdom zitten ook een beetje in mijn bloed. Een dochter van Anthonie, Anna Maria Misdom, trouwde in Beesel met Jacobus Simons, een van mijn voorvaderen. Op hetzelfde schip als dat van Anthonij (Herstelde Leeuw) richting Batavia zat ook Matthijs Simons, geboren 1692 in Baarlo. Het is niet onmogelijk, er zijn zelfs zekere aanwijzingen, dat Matthijs een neef was van Joannes Simens (later Simons) uit Beesel. Om niet in nog een ander verhaal te verdwalen laat ik dat nu verder weg.

Bronnen:

- Doop-overlijden en huwelijksaktes Misdom in Beesel 18e eeuw (parochie-archief, regionaal historisch centrum maastricht)
- Ondertrouw-document Hervormde gemeente Venlo 1731. Hierop vermelding regiment van Brakel en nog enkele andere zaken als trouwen op 5 september (regionaal historisch centrum Maastricht)
- Huwelijksdocument Katholieke parochie Venlo 1731 (regionaal historisch centrum maastricht)
- Regiment van Brakel: op internet (1728-1731 Ieper, 1731-1734 Venlo)
- VOC-gegevens, eveneens internet: 5 personen Misdom (ook Mesdom) en informatie van de vaarten van de schepen. (Hierbij ook de mededeling: Anthonij Misdom uit Gent, schuldbrief, data in dienst en uit dienst etc.)
- Notulen gemeenteraad Roermond, en heel veel andere boeken en documenten die inzicht geven in die tijd. Zie ook www.ppsimons.nl en www.ppsimons.nl/stamboom/misdom.htm

15 november 2009

Open dag in het verenigingslokaal van de MHVS aan Stationsstraat 15.

Bezoekers kunnen nog eens de Open Monumentendagtentoonstelling 'Op de kaart' bekijken, weliswaar zonder de originele Smaberskaarten, maar met prima kopieën. Uiteraard met koffie en een snee 'krintemik'!

GRAETERHOF

Gerry Nijssen-Severens

Vijf kilometer noordelijk van Roermond, in Boukoul, staat het rijksmonument 'Graeterhof'. De benaming verwijst naar een historische boerderij die hier ooit op een laatmiddeleeuwse ontginning is gesticht door het St. Hiëronymusklooster uit Roermond. Het klooster werd in de 16e eeuw opgeheven, de pachthoeve wist haar bestaan tot in het begin van de vorige eeuw te rekken. Vandaag de dag resteert alleen nog een imposant landhuis midden tussen grote bomen aan de rand van weids akkerland. Vier generaties Strens (1839-1967) hebben hun stempel op Graeterhof gedrukt. Door toedoen van de jonge architect P. Cuypers en een andere Roermondse architect, F. Dupont kreeg het zijn huidige uiterlijk. In 1967 werd het een familiehotel totdat het in 2001 eigendom van de familie Peat werd.

Vanaf die tijd werd een plan opgesteld om het huis te renoveren en geschikt te maken voor hedendaagse bewoning. Met name het monumentale karakter van het complex en achterstallig onder-

houd stelden hun voor problemen.

Het resultaat een prachtig woonhuis met 31 kamers en 5.000 m2 grond met monumentale bomen. Ook is er aandacht besteed aan de natuur.

Op zaterdag 7 november j.l. werd door een groep van 20 personen een bezoek gebracht aan 'Graeterhof' en daar enthousiast rondgeleid door mevr. Phylo Peat.

WANDELING IN DE NACHT VAN DE NACHT OP ZATERDAG 24 OKTOBER 2009

Els Janssen - van Avesaath

De Nacht van de Nacht wil mensen bewust maken van lichtvervuiling. Duisternis hoort bij de natuur, net zoals stilte en ruimte. Lichtvervuiling verstoort de natuur, dieren en mensen en de beleving van het nachtelijk landschap. Nederland kent nog maar weinig echt donkere plekken, en behoort tot een van de landen met de meeste lichtvervuiling. Door deel te nemen aan de Nacht van de Nacht kan men de natuur eens heel anders ervaren en beleven.

De Milieu- en Heemkundevereniging Swalmen organiseerde ook dit jaar weer de Nacht van de Nacht.

Ongeveer 25 deelnemers komen bij elkaar in het Groenewoud rond 21.30 uur. We hebben pech want het regent gestaag en het is vochtig kil. We laten ons niet uit het veld slaan en vertrekken onder leiding van onze gids Frans Tegels. Frans, uitgerust met een mooie 'sjöppesjteel', versierd met allerlei prachtige motieven, evenals zijn hoed. Alsof hij de duistere geesten wil bezweren die wij op deze nachtelijke tocht wellicht kunnen ontmoeten.

't Is wennen, het duurt even voor onze ogen aangepast zijn aan de duisternis. Voor je het weet heb je al geen besef van tijd meer, je moet je concentreren op de route en de lopers voor je. Zeker op plaatsen waar het echt duister is in het bos. Heeft iemand een lichte kleur jas aan dan heb je nog enig houvast, met een donkere jas is het zaak de wandelaar voor je niet uit het oog te verliezen. Op onregelmatige paden heb ik het gevoel dat ik een beetje als een dronkeman van rechts naar links zwalk om het pad niet uit het oog te verliezen, soms loop ik puur op mijn gevoel. Frans houdt regelmatig een stop waarin hij ons vertelt wat de kwalijke gevolgen zijn van lichtvervuiling voor mens en dier. Met kleine testjes probeert hij er ons bewust van te maken dat andere zintuigen, als de ogen niet alles meer registreren, op scherp komen te staan. Tastzin wordt geprikkeld middels een steen die hij ons uit een zak laat opvissen. Na de wandelroute is het zaak om je 'eigen' steen weer uit de zak te vissen. Smaakpapillen worden geprikkeld middels diverse soorten noten die hij ons laat voelen, benoemen en daarna eten.

En Toine Wuts laat ons genieten van een zelfgebrouwen likeurtje waarvan ons reukvermogen in het donker zegt; dit is lavendel. Het is ook zo en het heeft een intense smaak, waarin zelfs het grijsachtige fluweel van de plant te proeven is. Op een knuppelpad, met rechts en links water, laat Frans ons in gedachten verzonken staan. De oren gespist, niemand zegt iets, en even heb ik het gevoel dat ik hier helemaal alleen sta.

Regen, het zachte geruis op de bladeren, maar ook heel in de verte het monotone geluid van verkeer. Hoog boven ons de donkere kruinen van de bomen, afgetekend tegen een vaag rose verlichte hemel, en geen ster te zien. Geen tijdsbesef meer, maar het heel bewust beleven van de nacht. We lopen vlak langs de Swalm, een donkere weerspiegeling van water, dat altijd in beweging blijft, fascineert. Voor we er erg in hebben zit de wandeling erop en we zien in de verte al weer fel licht, ook hier moeten de ogen weer aan wennen. Langzaam verdwijnt de stilte en fluisterend komt het gesprek weer op gang. We zijn weer terug bij het Groenewoud.

Paul Keulen, die in het omliggend bos een paddenstoelkwekerij heeft, waar hij op traditionele wijze, op eikenhouten stammetjes de shiitake paddenstoelen kweekt, heeft hier een heerlijke soep van gemaakt. We laten het ons goed smaken, in het donker bij een kaarsje. Buiten in de regen aan de picknicktafels, met een pizzadoos op de bank als 'drooghoudertje'.

't Was een bijzondere wandeling, de duistere geesten bleven op gepaste afstand. Maar Frans Tegels leerde ons de nacht anders te beleven, heel anders dan dat wij gewoonlijk gewend zijn in ons lekker warme bed!

EEN AVOND OP DE ASSELTSE PLASSEN

Herm Geraedts

Begin september was het eindelijk zover. Een oude afspraak van het MHVS-bestuur met 'Natuurlijk Asselt' werd in een avond kanovaren omgezet. We hadden een prachtige nazomeravond uitgekozen. Helaas waren niet alle bestuursleden met hun partners aanwezig, maar degenen die er waren, hebben erg genoten. Rond half zeven kwamen we op de parkeerplaats van Staatsbosbeheer aan de kant van Leeuwen samen met Harry Cuypers van 'Natuurlijk Asselt'. Harry heeft ongeveer een jaar geleden dit bedrijfje opgestart. Hij is in de markt voor families, vriendenclubs, bedrijfsuitjes etc. om letterlijk 'samen de boot in te gaan'.

Eerst krijgen we instructie van Harry hoe we moeten peddelen, bochten maken en keren op de plaats.

Harry werkt met Canadese kano's, waarbij elke persoon een korte, éézijdige peddel heeft. In elke boot kunnen twee mensen ruim en gemakkelijk zitten en in alle rust peddelen. Het sturen gaat na enige tijd heel gemakkelijk en haast is er niet bij. Bijna geruisloos glijdt de kano door het water. In ondiep water wordt soms de bodem geraakt, maar met enig duwwerk kan de kano zelfs door water van 20 tot 30 cm diepte. Op veel plaatsen zijn de Asseltse Plassen wel 10 tot 20 meter diep, maar dankzij een verplicht en veilig zwemvest levert dat bij niemand angst op.

In zo'n diep water zit weinig leven, want er komt te weinig licht en lucht op deze diepte. Maar gelukkig vind je wel vissen, kikkers en amfibieën op de minder diepe plaatsen en is het gebied ook

rijk aan vogels, eenden, ganzen, zwanen en meerkoeten. Zelfs een ijsvogel ontdekken we, herkenbaar aan zijn horizontale vlucht over het water. Harry wijst ons op de nesten van de oeverzwaluwen in de steile oevers.

Het valt op, dat de oevers en eilanden na de ontgrinding al behoorlijk begroeid zijn met bomen en struiken. Gerard Jonkman meent verschillende vrij zeldzame soorten te herkennen. Hij is, als oud-Asseltenaar, nog het meest verbaasd over het vele groen. Mij verbaast vooral de rust op de plassen. Christian (zoon van Gerard) heeft het zich gemakkelijk gemaakt in de boot. Ik denk even dat hij in slaap is gevallen. Gerard is zijn roeimaatje kwijt en zal het alleen moeten doen. De trein over de spoorbrug is hoorbaar. Maar verder horen we alleen het glijden van onze peddels door het water.

We worden verrast door het geluid van de over het water rennende meerkoeten, die met z'n allen een spelletje lijken te doen. De ondergaande zon zorgt voor vele kleuren rood, oranje, geel en zelfs paars tijdens en na het ondergaan.

We meren aan op een eilandje, waar Harry ons op koffie met vlaai trakteert in een zeldzaam decor van water en een vlamvend gekleurde lucht.

En dan is het donker.

De maan laat zich zien, steeds meer sterren verschijnen en de Grote Beer wijst ons het noorden. Maar wij varen langzaam via vele inhammen en krekken naar het donkere zuiden. De boten blijven dicht bij elkaar, want stiekem zijn we toch bang de anderen uit het oog te verliezen. Harry

bijzondere excursie in ons eigen Asselt. Het is er formidabel mooi. Waarom zou je eigenlijk naar het buitenland gaan met zo'n mooi gebied in je eigen omgeving?

Harry had me al eerder verteld dat ook een 'ochtendneveltocht' met zonsopgang bijzonder mooi is. Misschien iets voor een volgend jaar. Want ooit ga ik nog eens terug naar dit gebied op het water.

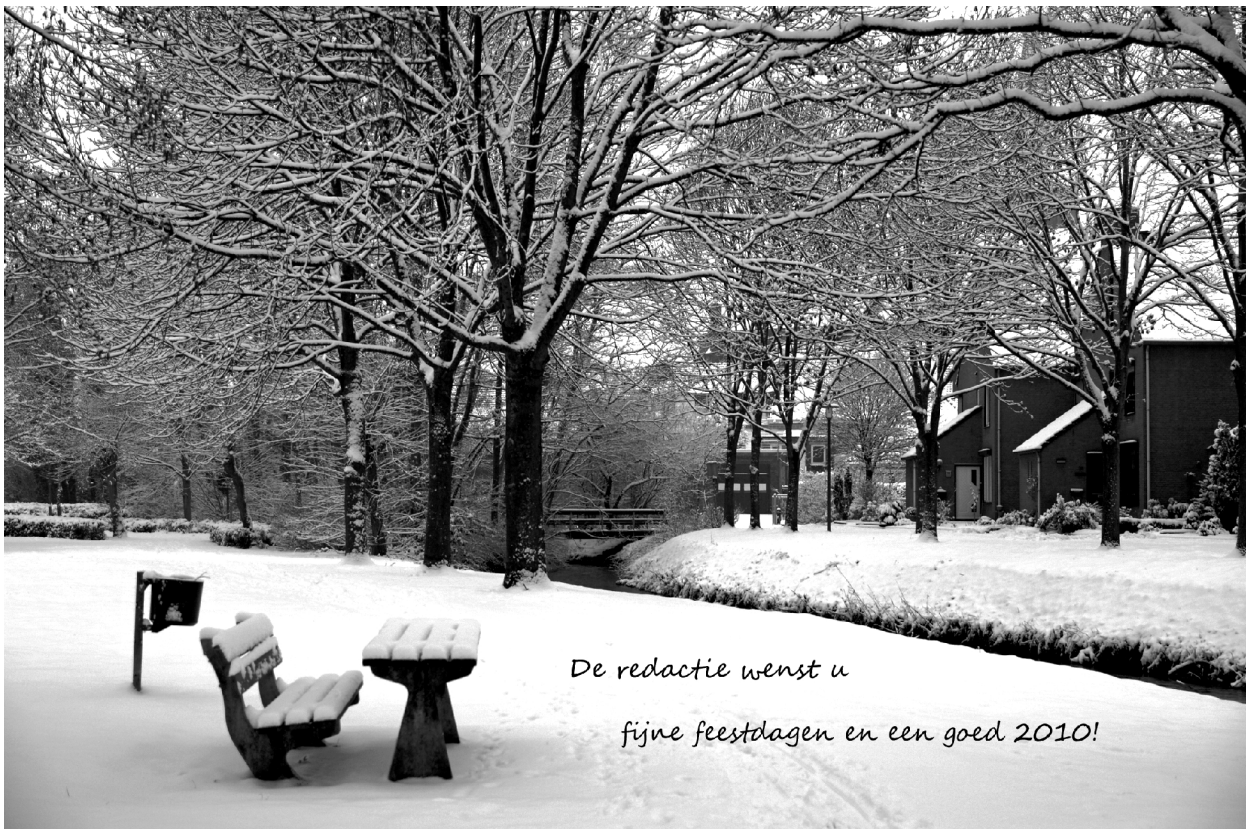
Ook in de winter vaart Harry met bezoekers rond. Warm gekleed en al peddelend krijg je het niet zo snel koud. Met sneeuw en rijp vast een mooi kertstaferaal.

leidt ons, na drie uur, feilloos naar de startplaats. In het pikkedonker zit er zowaar nog iemand te vissen. Hoe kan hij zijn dobber nog zien en hoe kan de vis het aas nog ontdekken?

Bij het licht van de maan slepen we de kano's de kant op en tillen ze op de kar van Harry's auto. We bedanken Harry en praten nog even over deze

Ook tijdens de Nacht van de Nacht organiseert Harry een tocht door de duisternis en rust van de Maasplassen voor de liefhebbers.

Wij hebben genoten en bedanken Harry bij deze nogmaals.

De redactie wenst u

fijne feestdagen en een goed 2010!